

Lausunnon antaminen Urakkanevan tuulivoimakaavan ehdotusvaiheesta

Rakennus- ja ympäristölautakunta 15.12.2020 § 77

Ylivieskan Urakkanevalle valmisteltiin tuulivoimapuiston yleiskaava vuosina 2015 - 2018 ja lain ympäristövaikutusten arvioinnista mukainen ympäristövaikutusten arviointi toteutettiin vuosina 2016 - 2017. Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaavan 11.6.2018, mutta kaava tuli muotovirheen vuoksi valtuustolle uuteen käsittelyyn. Siinä valtuusto 10.9.2018 hylkäsi kaavan. Kaavoituksen uudelleen käynnistämisestä jätettiin aloite ja teknisten palveluiden lautakunta sai tehtäväkseen saattaa kaava uudelleen vireille. Lautakunta teki tätä koskevan päätöksen 28.1.2020.

Nyt kaavoituksen tavoitteena on mahdollistaa enintään yhdeksän tuulivoimalan rakentaminen Urakkanevan alueelle. Uudelleen käynnistetyssä kaavoituksessa hankealuetta ja voimalasijoittelua on muutettu siten, että voimaloita on siirretty kauemmaksi lähiasutuksesta ja Kalajokilaakson maisema-alueesta. Toisaalta yksittäisen tuulivoimalan enimmäiskorkeus on noussut enintään 250 metristä 280 metriin maanpinnasta. Yksikköteho on muuttunut siten, että hylätyn kaavan mukaan sen olisi ollut 3 - 6 MW ja nyt esitetyssä luonnoksessa se on 5 - 10 MW.

Yleiskaavaa on laadittu oikeusvaikutteisena, jolloin sitä voitaisiin käyttää yleiskaavan mukaisten tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntämisen perusteena tuulivoimaloiden alueilla (tv).

Hanketoimija on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta uutta päätöstä YVA-menettelyn soveltamisesta hankkeeseen, koska hanke on muuttunut aiemman arvioinnin jälkeen. ELY-keskus on todennut 25.11.2019, ettei hankkeeseen sovelleta uutta ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017) mukaista arviointimenettelyä.

Rakennus- ja ympäristölautakunta totesi tuulivoimayleiskaavan kaavaluonnoksesta 2.9.2020 lausuntonaan seuraavaa:

"Kaavaluonnoksessa todetaan hankealuetta ja voimalasijoittelua muutetun siten, että voimaloita on siirretty kauemmaksi lähiasutuksesta ja Kalajokilaakson maisema-alueesta. Toisaalta yksittäisen tuulivoimalan enimmäiskorkeus on noussut enintään 250 metristä 280 metriin maanpinnasta. Yksikköteho on muuttunut siten, että kaupunginvaltuuston hylkäämän yleiskaavan mukaan sen olisi ollut 3 - 6 MW ja nyt esitetyssä luonnoksessa se on 5 - 10 MW. Useissa tuuli-

voimalapuistohankkeissa voimaloiden korkeus on jo 300 m. Lautakunta esittää huolensa siitä, tuleeko esitetty 280 m:n voimalakorkeus tyydyttämään hanketoimijoita puiston rakentamisvaiheessa. Lautakunta pitää oikeana toimintatapana, että voimaloiden korkeus vaikutuksineen ratkaistaan kaavoituksen yhteydessä eikä myöhemmin mahdollisesti vireille tulevissa poikkeamismenettelyissä.

Lautakunta toteaa, että ympäristöministeriön julkaiseman ohjeen "Tuulivoimarakentamisen suunnittelu" (s. 87) mukaan linnuston kannalta tärkeitä alueita ovat mm. lintujen päämuuttoreitit. Kaava-aineiston perusteella Urakkanevan alue sijoittuu kokonaisuudessaan kurkien valtakunnalliselle päämuuttoreitille (syysmuutto). Ohjeen mukaan tuulivoimaloita ei tule lähtökohtaisesti sijoittaa linnuston kannalta tärkeille alueille tai niiden välittömään läheisyyteen.

Lautakunta on huolissaan hankkeen maisemamallinnuksissa käytetyistä näkemäalue-analyyseistä ja niiden tuloksista. Vertailu hylätyn kaavan voimaloiden (enimmäiskorkeus 250 m) ja nyt luonnosvaiheessa olevan kaavan voimaloiden (280 m) näkymäanalyysien kesken on vaikeaa, mutta vaikuttaisi siltä, että vaikutukset maisemakuvassa kasvavat (voimalat näkyvät kauemmaksi ja voimaloita näkyy useissa pisteissä aiempaa enemmän), voimaloiden siirtämisestä huolimatta. Maisemavaikutuksia on tarkasteltu ympäristöministeriön julkaisussa 1/2016, "Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa". Silloin ohjeen perustana on ollut, että tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus olisi 210 m. Ohjeen taulukossa on em. pohjalta esitetty ohjeellisia esimerkkejä etäisyysvyöhykkeistä, joita voi hyödyntää maisemaselvityksissä ja vaikutusten arvioinnissa. Kaavaselostuksessa esitetty tarkastelu osin poikkeaa em. mainitusta voimaloiden korkeuden kasvusta huolimatta, mutta ns. lähivaikutusalue ulottuu joka tapauksessa sekä asutuksen piiriin että arvokkaalle maisema-alueelle. Ministeriön ohjeen mukaan visuaaliset vaikutukset voivat lähivaikutusalueella olla niin merkittäviä, että ne voivat vaikuttaa maiseman luonteeseen ja laatuun ja voimalat voivat olla maisemassa hallitsevia. Havainnekuvien ongelmana on tunnetusti niiden välittämän maisemakuvan vaihtelevuus verrattuna eri ihmisten kokemaan vaikutukseen."

Kaavahanke on nyt edennyt ehdotusvaiheeseen ja hankkeen aineisto on julkisesti nähtävillä kaupungin internetsivuilla:

<https://www.ylivieska.fi/ylivieskan-urakkanevan-tuulivoimayleiskaava/>

Kaavan laatija on todennut rakennus- ja ympäristölautakunnan aiemmasta lausunnosta vastineenaan seuraavaa:

"Tällä hetkellä korkeimmat voimalat markkinoilla ovat noin 250-metrisiä. Tätä suuremman korkeuden kirjaaminen kaavamääräyksiin on

varautumista tulevaan voimalakehitykseen. Hanketoimija on katsonut, että 280 metriä on riittävä varautumisvara.

Valtakunnallisesti tärkeillä lintujen muuttoreiteillä tarkoitetaan tiiviitä, useiden lajien/ lajiryhmien käyttämiä muuttoreittejä, joissa kapeassa sektorissa muuttaa vuosittain suuria määriä lintuja. Usein muuttoreitit muodostuvat ja tiivistyvät maastonmuotojen, kuten rannikkolinjan mukaisiksi. Kurkien syksyllä käyttämä muuttoreitti on varsin leveä sektori, joka vaihtelee muuton aikaan vallitsevan tuulen suunnan mukaan useita kymmeniä kilometrejä, eikä seuraa mitään varsinaista johtolinjaa, vaan kulkee suoraviivaisesti sisämaan yli kohti etelää-etelälounasta. Urakkanevan tuulivoimapuisto kattaa tästä sektorista hyvin pienen osan, joten päämuuttoreitti ei kulje Urakkanevan kautta joka syksy. Lisäksi kurkien päämuutot tapahtuvat lähes poikkeuksetta hyvän näkyvyyden vallitessa, jolloin parvet yleensä lentävät selvästi voimaloiden lapakorkeuden yläpuolella tai ne näkevät voimalatornit jo kaukaa. Toiminnassa olevien tuulivoimapuistojen seurannoissa muuttavien lintujen törmäyksiä voimaloihin on todettu äärimmäisen vähän.

Kaavaselostukseen on lisätty uuden ja vanhan kaavahankkeen maisemavaikutusten vertailun helpottamiseksi rinnakkain uudet ja vanhat valokuvasovitteet. Tämä havainnollistaa, miten etäisyysmuutos ja voimaloiden korkeus vaikuttaa maisemaan hankealueen ympäristössä."

Ympäristöpäällikkö: Rakennus- ja ympäristölautakunta kirjaa aiemasta lausunnostaan annetun vastineen tiedoksi.

Lautakunta pitää kurkien syysmuutosta esitettyjä johtopäätöksiä osin epäluotettavina, ottaen huomioon arvion perustumisen yhden syysmuuttokauden havaintoihin.

Lautakunnalla ei ole muuta huomautettavaa kaavaehdotuksesta.

RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA: Keskustelun kulussa jäsen Rahkola esitti lautakunnan lausuntoon seuraavaa lisäystä liitettäväksi kurkien syysmuuttoa koskevaan kohtaan: Lautakunta pitää hanketoimijan valtakunnallisesti merkittävistä muuttoreiteistä lautakunnan lausuntoon antamaa vastinetta ympäristöministeriön ohjeesta poikkeavana.

Jäsen Hietala kannatti Rahkolan ehdotusta.

Koska asiassa oli tehty esittelijän pohjaehdotuksesta poikkeava kannatettu ehdotus, asiasta äänestettiin.

Äänestyksessä esittelijän ehdotusta kannatti neljä lautakunnan jä-

sentä (MA, HI, KN ja JP) ja Rahkolan tekemää ehdotusta kolme jäsentä (HH, MH ja TR).

Puheenjohtaja totesi esittelijän ehdotuksen tulleen lautakunnan päätökseksi (äänestys 4-3).

Jäsenet Hietala ja Rahkola ilmoittivat jättävänsä päätökseen eriävän mielipiteensä.